

ทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากธุรกิจละครโทรทัศน์ เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง บริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทาง และกลยุทธ์ ในการแก้ไขปรับปรุงละครโทรทัศน์ของตนให้มีคุณภาพ และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ได้ การคัดเลือกนักแสดง จึงเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญ เนื่องจากนักแสดง เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตละครโทรทัศน์ให้ได้คุณภาพ โดยเป็นทั้งปัจจัยที่เชื่อมต่อการผลิต และเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำงานได้

จากการศึกษาเรื่อง “กระบวนการและปัจจัยในการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย” จึงมีแนวคิดและงานวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

แนวคิดในการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

การคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ เป็นกระบวนการจัดคนเข้าทำงานรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกระบวนการคัดเลือกนักแสดงจะออกมาในรูปแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัทผู้ผลิตละครที่จะพึงกำหนดไว้ เนื่องจากนโยบายการทำงานของแต่ละบริษัทจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงวิธีการ และกระบวนการในการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร

นโยบายในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จะถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงของบริษัท หรือผู้จัดการระดับสูงขององค์กร อย่างไรก็ตาม หน้าที่ในการคัดเลือกนักแสดงไม่ใช่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว มาจากการตัดสินใจของบุคคลในหลายฝ่าย และปัจจัยในหลายด้านด้วยกัน

ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดคนเข้าทำงาน ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญที่สุดประการหนึ่ง โดยองค์กรส่วนใหญ่จะยึดหลัก คือ (ธงชัย สันติวงศ์, 2539)

- ก. การวางแผน (manpower planning)
- ข. การเสาะหา (recruitment)
- ค. การคัดเลือก (selection)
- ง. การฝึกฝนและพัฒนา (training and development)

ก. การวางแผน (manpower planning) หน้าที่สำคัญประการแรกก่อนการคัดเลือกหรือกำหนดตัวนักแสดงละครโทรทัศน์ คือ การศึกษาว่าในแต่ละแต่ละเรื่อง แต่ละตอนนั้น ต้องการตัวละครที่มีคุณสมบัติอย่างไร ในทำนองเดียวกัน ทั้งนักแสดงหลักและนักแสดงสมทบ โดยก่อนที่จะคัดเลือกนักแสดงจากคุณลักษณะของบุคคล จะต้องทำการศึกษาเนื้อเรื่อง หรือกำหนดคุณสมบัติของลักษณะตัวละครนั้น ๆ ก่อนว่าต้องการได้บุคคลในลักษณะใด เพื่อจะได้คัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับบทบาทของตัวละครนั้น

ความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนกำหนดจำนวน และคุณลักษณะของตัวละครนั้น เนื่องมาจาก เพื่อจะได้มีการเตรียมการต่อไปได้ว่าในการคัดเลือกนักแสดง จะต้องใช้วิธีการคัดเลือกอย่างไร และนักแสดงที่เลือกมาแล้วนั้น ยังขาดคุณสมบัติประการใดบ้าง เช่น ความสามารถทางการแสดง (acting) ของนักแสดง ที่อาจจะต้องมีการเตรียมการฝึกหรืออบรมพัฒนา (training and development) โดยการเรียนการแสดง เพื่อพัฒนาความสามารถในการสวมบทบาทของตัวละครนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ข. การเสาะหา (recruitment) หลังจากที่ได้มีการวางแผนแล้ว หน้าที่ต่อมาคือการพิจารณาสรรหาให้ได้นักแสดงหรือบุคคล ที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ ซึ่งมักจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและมีปัญหาเสมอ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการ ทั้งคิวงของนักแสดง ปัญหาในเรื่องสังกัดของนักแสดง ที่ทำให้จำนวนบุคลากรในการคัดเลือกค่อนข้างจำกัด ในขณะที่เดียวกัน การคัดเลือกนักแสดงให้ได้คนที่มีคุณสมบัติตามต้องการ ก็ต้องอาศัยวิธีการคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน

ค. การคัดเลือก (selection) ปัญหาการสรรหาให้ได้นักแสดงที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ จึงอยู่ที่ความสามารถทำการคัดเลือกได้ถูกต้อง ซึ่งการที่จะให้แน่ใจได้ว่าการคัดเลือกกระทำได้อย่างถูกต้องแล้วนั้น มักจะเป็นไปได้ยาก เพราะเทคนิคและวิธีการคัดเลือกจะไม่สามารถให้ประกันได้ ยกเว้นแต่จะได้ปรากฏผลออกมาเองในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางอย่าง การคัดเลือกก็ถือเป็นขั้นตอนที่จำเป็น ซึ่งการใช้เทคนิคและวิธีการคัดเลือกต่าง ๆ เป็นเครื่องตัดสินใจ อาจไม่สามารถทำให้เกิดความมั่นใจได้อย่างสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยการคัดเลือก ก็เป็นเครื่องมือที่จะช่วยวัดบางสิ่งบางอย่างได้ ซึ่งวิธีการที่มีใช้เสมอ คือ การใช้วิธีการทดสอบต่าง ๆ การสัมภาษณ์ และอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดังกล่าว อาจสรุปโดยย่อ ดังนี้ คือ

- การดูจากประวัติส่วนตัว (past records) โดยค้นหาดูว่าการศึกษา และประสบการณ์ที่ผ่านมาจะมีอะไรบ้าง
- การสัมภาษณ์ (Interviewing) วิธีนี้นับว่าเป็นวิธีสำคัญที่ใช้กันมานาน โดยเชื่อว่าวิธีนี้ จะช่วยให้ทราบถึงลักษณะท่าทางของผู้สมัคร รวมทั้งทราบถึงไหวพริบ ความสนใจที่มีต่องาน และเป็นวิธีที่ได้พบตัวผู้สมัครโดยตรง
- การทดสอบ (testing) เช่นการทดสอบให้แก่ไขปัญหาจริง (in-basket tests) การทดสอบความสามารถ (aptitude tests) การทดสอบบุคลิก (personality tests) รวมไปถึงการทดสอบในการปฏิบัติงานด้วย (performance tests)

ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงมีทั้งการคัดเลือกนักแสดงจากประสบการณ์ในการแสดงที่ผ่านมา การเรียกเข้ามาพูดคุยกันกับทางทีมงานของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ หรือ แม้แต่การทดสอบหน้ากล้อง การทดลองอ่านบท และทดสอบความสามารถทางการแสดง แต่ปัจจุบันนี้เรายอมรับว่า ไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งที่ถูกต้องโดยสิ้นเชิง ซึ่งจะต้องใช้คละกันไป ตามความเหมาะสมของการดำเนินการคัดเลือกนักแสดงในแต่ละบริษัทผู้ผลิต ว่ามีวิธีการและมาตรฐานอย่างไรในการคัดเลือกนักแสดง

ง. การฝึกฝนและพัฒนา (training and development) หลังจากที่มีการคัดเลือกหรือกำหนดตัวผู้แสดงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในกรณีที่นักแสดงไม่เคยมีประสบการณ์ในการแสดง หรือ จำเป็นต้องมีการศึกษาพัฒนาทักษะทางการแสดงบางประการ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะตัวละคร เช่น ตัวละครจะต้องร้องเพลงได้ หรือเล่นกีฬาบางประเภทได้ จำเป็นต้องมีการฝึกฝนหรือมีการเรียนการแสดงเพิ่มเติม เพื่อให้เข้ากับลักษณะบุคลิกของตัวละครนั้น ๆ

ดังนั้น ในกระบวนการคัดเลือกนักแสดง (casting) ผู้ที่ทำการคัดเลือก จึงต้องใช้ความรู้ และประสบการณ์ในการคัดเลือก วิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผล ดูความสามารถ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม

แนวคิดเรื่องการสรรหาบุคลากร (Recruitment)

อาจารย์ธงชัย สันติวงศ์ (2539) กล่าวว่า การสรรหาบุคลากรเป็นเรื่องของการพิจารณาเสาะหาตัวบุคคล เพื่อให้ได้ตัวบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับลักษณะของงานตามหลักการที่ว่า “บรรจุคนให้ถูกต้องและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน” (put the right man into the right job)

ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงต้องมีการพิจารณาสรรหานักแสดง เพื่อจุดประสงค์หลัก คือ การคัดเลือกนักแสดง ที่มีความสามารถ และความเหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร โดยจะคำนึงถึงความสำเร็จ ที่ต้องอาศัยนักแสดงที่ดี เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ในการลดต้นทุนเพื่อสามารถแข่งขันกับบริษัทผู้ผลิตคู่แข่งได้ ซึ่งความมุ่งหมายสำคัญของการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ คือ เพื่อให้ได้นักแสดงที่ดีที่สุด และมีความเหมาะสมที่สุด โดยให้เป็นที่พอใจของทั้งฝ่ายผู้ผลิตและฝ่ายนักแสดง ส่วนรายละเอียดของวิธีการดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติในการคัดเลือกนักแสดง อาจจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับแต่ละทีมงานและบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ที่อาจมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน

รองศาสตราจารย์กุลธนา ธนาพงศธร (2535 : 439) กล่าวไว้ว่า การสรรหาบุคลากรของทุกองค์กร มีหลักการสำคัญร่วมกันประการหนึ่ง คือ “การเสาะแสวงหาตัวบุคคลที่ดีที่สุด มีความรู้ความสามารถและความเหมาะสมกับตำแหน่งงานนั้น ๆ มากที่สุด โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ และนโยบายของธุรกิจ”

ตามหลักการดังกล่าว ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย จึงมีระบบที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวของหลักการดังกล่าวอยู่อย่างน้อย 2 ประการ คือ (รองศาสตราจารย์กุลธนา ธนาพงศธร , 2535)

1. **ระบบอุปถัมภ์** (patronage system) ลักษณะสำคัญของระบบอุปถัมภ์ ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จะมีบุคคลหรือคณะบุคคลอยู่ 2 ฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ที่มีอำนาจในการคัดเลือกนักแสดง เรียกว่า ผู้อุปถัมภ์ และอีกฝ่ายหนึ่ง คือ นักแสดง เรียกว่าผู้อยู่ในความอุปถัมภ์

ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่าย จะมีลักษณะตอบแทนกัน คือ ผู้อุปถัมภ์จะให้การปกป้องคุ้มครอง และความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ แก่ผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ของตน เช่น ในกรณีที่ผู้ผลิตละครหรือผู้มีอำนาจในการวางตัวนักแสดง เป็นผู้เปิดโอกาส และชักชวนนักแสดงให้เข้าสู่วงการละครโทรทัศน์ โดยเริ่มจากการเล่นละครของผู้ผลิต ที่อยู่ในสังกัดหรือค่ายละครนั้น ๆ ซึ่งผู้ผลิต หรือผู้อุปถัมภ์ก็จะต้องหางานแสดงให้กับนักแสดงในสังกัดของตน ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นละครของผู้อุปถัมภ์เอง และเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ ผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะมอบความจงรักภักดี และการรับใช้ในลักษณะต่าง ๆ แก่ผู้อุปถัมภ์ โดยไม่รับเล่นละครที่ไม่ใช่ละครของผู้ผลิตที่ตนสังกัดอยู่ เมื่อมีงานแสดงอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องปรึกษากับผู้อุปถัมภ์ก่อน หรือเมื่อมีงานแสดงใด ๆ ของผู้ผลิตที่ตนสังกัดอยู่ ก็จะได้รับแสดงให้ทันที โดยไม่มีเงื่อนไข

ดังนั้น จึงเกิดการถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกันระหว่าง 2 ฝ่าย และจะจำกัดวงเขตการอุปถัมภ์คำจุนกันนี้อยู่แต่เฉพาะผู้ที่ เป็นพวกเดียวกันเท่านั้น ผู้ที่อยู่ต่างพวกจะไม่ได้รับการอุปถัมภ์คำจุนด้วย ระบบอุปถัมภ์นี้ จึงมักจะเป็นที่รู้จักและกล่าวขานในชื่ออย่างอื่นอีกหลายชื่อ เช่นระบบเล่นพรรคเล่นพวก ระบบเส้นสาย เป็นต้น

ในการนำเอาระบบอุปถัมภ์มาใช้เป็นหลักในการคัดเลือกนักแสดง จึงอาจทำให้เกิดผลเสียหลายได้ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีหลักประกันใด ที่จะยืนยันได้ว่า นักแสดงที่ผ่านการคัดเลือกโดยใช้ระบบอุปถัมภ์จะเป็นผู้ที่มีความเหมาะสม และมีความสามารถดีที่กว่านักแสดงอื่นที่ไม่ผ่านการพิจารณา อีกทั้งในละครเรื่องนั้น ๆ ยังต้องเสี่ยงกับการที่ได้นักแสดง ที่ไม่มีความสามารถและความเหมาะสมอย่างแท้จริง

2. **ระบบคุณธรรม** (merit system) สาระสำคัญของระบบนี้ คือ ยึดหลักความสามารถ และความเหมาะสม เป็นเกณฑ์ในการตัดสินชี้ขาดเมื่อเกิดกรณีที่ต้องแข่งขันกัน โดยในการคัดเลือกนักแสดงนั้น องค์กรต่างๆ มักจะกำหนดวิธีการต่าง ๆ ให้บุคคลแสดงความสามารถอย่างเสมอภาคกัน เช่น การทดสอบความสามารถทางการแสดง

(acting) โดยการทดลองอ่านบท หรือซ้อมบทก่อน เพื่อดูความสามารถและความเหมาะสม นอกจากนี้ระบบคุณธรรมจะเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมกันแก่บุคคล ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากหลักการแนวคิดในการสรรหา และคัดเลือกบุคลากรในการกำหนดตัวนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงควรที่จะคัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับบทบาท และลักษณะของตัวละคร โดยความเหมาะสมตามบทบาทนี้ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดตัวผู้แสดง เพราะหากคัดเลือกนักแสดงที่ไม่เหมาะสม และไม่มีความสามารถมารับบทบาทในละคร อาจมีผลต่ออรรถรสของละคร รวมทั้งการดำเนินงานในด้านการผลิตละครโทรทัศน์ ที่อาจจะต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย รวมไปถึงผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของละคร

แนวคิดเรื่อง “คน” (Men) กับปัจจัยในอุตสาหกรรมการผลิต

ทวี บุญเขต (2521 : 9) กล่าวไว้ในหนังสือการบริหารงานบุคคล GM 204 ว่า “ในงานอุตสาหกรรม คนถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญมาก เนื่องจากสามารถนำความเจริญ หรือความล้มเหลวมาสู่กิจการที่องค์กรธุรกิจดำเนินอยู่ได้” โดยคนในที่นี้แยกออกเป็น 2 เรื่อง คือ ความรู้ความสามารถและความชำนาญ กับ พื้นฐานความเป็นอยู่ตลอดจนอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไป

ความสามารถและความชำนาญ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญยิ่งในการคัดเลือกนักแสดง เนื่องจากนักแสดงที่มีความสามารถ จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนการถ่ายทำสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้เร็ว สามารถทำงานยากให้เป็นงานง่ายขึ้น เป็นการประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาที่ใช้ในการถ่ายทำ เพราะฉะนั้น ผู้ผลิตละครโทรทัศน์จึงยอมเสียค่าใช้จ่ายสูง ๆ เพื่อจ้างนักแสดงที่มีความชำนาญ ดีกว่าการจ้างนักแสดงในอัตราค่าจ้างถูก เนื่องจากการทำงานของนักแสดงที่มีความสามารถนั้น มีผลต่อคุณภาพที่ดีของละครและทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ

ในทำนองเดียวกัน ถ้าได้นักแสดงที่ขาดความชำนาญ จะทำให้การถ่ายทำสำเร็จล่าช้าเสียเวลา คุณภาพของงานไม่ดี ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และไม่เป็นการประหยัด ดังนั้น ในกรณีของการคัดเลือกนักแสดงที่มีความสามารถ จึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง ไม่น้อยไปกว่าความสามารถของนักแสดง คือ พื้นฐานความเป็นอยู่ตลอดจนอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปของนักแสดง เช่น ความรับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียรในการฝึกซ้อม การท้อถอยเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความเป็นคนตรงต่อเวลา และความมีระเบียบวินัยในตนเอง เนื่องจากถ้านักแสดงขาดเสียซึ่งสิ่งเหล่านี้แล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะในขั้นตอนการดำเนินงานนั้น จำเป็นต้องให้ความร่วมมือกันของหลายฝ่าย ซึ่งแม้ว่านักแสดงจะมีความสามารถและความชำนาญมากเพียงใด ก็ไม่สามารถดำเนินงาน และเป็นนักแสดงที่สำเร็จได้

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์ วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องการให้มีกำไรมากที่สุด และตัดทอนรายจ่ายให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ การคัดเลือกนักแสดง จึงเป็นปัจจัยและกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งในการผลิตละครโทรทัศน์ ซึ่งจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการทำงานให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าต่อรายจ่ายที่ต้องเสียไป โดยเฉพาะการดำเนินงานในขั้นตอนการถ่ายทำการผลิต เนื่องจากการผลิตละครโทรทัศน์เป็นธุรกิจบันเทิง ที่ต้องมีการใช้จ่ายและการลงทุนสูงมาก

แนวคิดหลักการตลาด และนโยบายมุ่งการตลาด (marketing)

เนื่องจากธุรกิจการดำเนินงานผลิตรายการละครโทรทัศน์ มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ประกอบกับความรอบรู้ และการมีโอกาสเลือกของผู้บริโภคที่มีมากกว่าแต่ก่อน จึงเท่ากับบังคับให้ ธุรกิจการผลิตละครโทรทัศน์ ต้องมุ่งการตลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

Kotler (1997) กล่าวไว้ในเรื่อง วิกฤตของการเจริญเติบโต ขององค์กรที่มีลักษณะเป็นศิลปะการแสดงว่า เป็นองค์กรธุรกิจที่มีการจัดการซับซ้อน และต้องการการจัดการระดับมืออาชีพ ซึ่งเมื่อองค์กรประเภทนี้ขยายตัวขึ้น จำเป็นต้องสร้างบุคลากรที่เป็นมืออาชีพ และมีการดำเนินนโยบายอย่างเป็นทางการ มีการวางแผนกำหนดลักษณะงาน และนโยบายที่เป็นรูปธรรม โดยมีการพัฒนาระบบการเงิน ที่คำนึงถึงความสำคัญในเรื่องงบประมาณเป็นหลัก นอกจากนี้ มาตรฐานการทำงาน จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ และสภาวะการแข่งขัน ซึ่งองค์กรต้องมีการจัดการเพื่อดึงดูดแหล่งเงินทุนทั้งจากทั้งเอกชนซี และผู้อุปถัมภ์รายการ รวมไปถึงการศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

ซึ่งถ้าเป็นจุดแข็งก็ควรจะต้องมีการพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้น หรือพยายามรักษาจุดแข็งนั้นไว้ในขณะเดียวกัน ถ้าเป็นจุดอ่อนก็ต้องพยายามปรับปรุงและแก้ไขต่อไป โดยทั้งนี้ก็จะศึกษาจากสภาวะภายนอก คือ แนวโน้มความต้องการของสังคม บริษัทคู่แข่งด้วยกัน และลูกค้า หรือผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนทางการตลาด

จากหลักการดังกล่าว การคัดเลือกนักแสดง จึงเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญ ที่บริษัทผู้ผลิตละครและสถานีโทรทัศน์ ต้องมีการวางแผนและการตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยควรศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางจากทั้งบริษัทคู่แข่งชั้น และการให้ความสำคัญสำคัญกับผู้ชมหรือผู้บริโภคเป็นหลัก ซึ่งความพอใจที่ผู้ชมได้รับจะเป็นบ่อเกิดกำไรของบริษัท โดยจากการอาศัยจุดเริ่มต้นเช่นนี้ เท่ากับเป็นการสร้าง “แรงจูงใจ” (motivators) ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้ชมเอง ดังนั้น การคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงจำเป็นต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีชื่อเสียง ตรงกับความชื่นชอบและความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

ในการคัดเลือกนักแสดงขององค์กรผู้ผลิตละครโทรทัศน์ จึงได้ใช้นโยบายมุ่งการตลาด โดยเริ่มดูจากความต้องการของกลุ่มผู้ชมก่อนอื่นใดทั้งหมด จากนั้นจึงทำการคัดเลือกนักแสดงเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้นให้สมบูรณ์ที่สุด โดยใช้หลักการ คือ มุ่งลูกค้า มุ่งเป้าหมาย และการสร้างลูกค้า ซึ่งจะทำให้เกิดกลยุทธ์และกิจกรรมทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ สามารถค้นหาและตอบสนองลูกค้าได้ดี แต่ถ้าเมื่อใดที่ละครเรื่องนั้น ๆ ไม่ได้รับการตอบสนองที่ดี หรือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ชม ซึ่งส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับนักแสดงเป็นปัจจัยสำคัญ ความล้มเหลวจะเกิดขึ้น โดยผู้ผลิตละครโทรทัศน์จะต้องเร่งปรับแก้ไขให้สามารถชนะใจลูกค้าเหนือคู่แข่งชั้น และสามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ชมให้ได้

ถ้าหากพิจารณามองจากต้นทางของนักการตลาด คือ การวางแผนกิจกรรม การวางแผนงานการตลาด และการปฏิบัติที่มุ่งพยายามจะให้เกิดผลสำเร็จทางการตลาดของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์นั้น ผู้บริโภคจะถือเป็นจุดสุดท้าย และเป็นจุดสำคัญที่ต้องอยู่ในความคิดตลอดเวลา โดยจำนวนหรือเรตติ้งของผู้รับชมละครโทรทัศน์นั้น ย่อมเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ เช่น การสำรวจเรตติ้งละครทั่วประเทศของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ว่ามีผู้รับชมเป็นสถิติจำนวนเท่าใด หรือ การจัดอันดับประจำสัปดาห์ของละครโทรทัศน์ที่ครองแชมป์ติดต่อกันยาวนาน โดยจะตรวจสอบจากจำนวนและปริมาณของผู้รับชมละครเป็นสำคัญ

เรื่องราวของผู้บริโภคและพฤติกรรมของผู้บริโภค จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นแรก ที่บริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ต้องศึกษาและทำความเข้าใจ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ชม จึงเป็นปัจจัยสำคัญในธุรกิจการผลิตละครโทรทัศน์ ที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก การคัดเลือกนักแสดงที่มีชื่อเสียง เป็นที่ชื่นชอบ และตรงกับความต้องการของผู้ชม จะมีผลต่ออัตราความนิยม (rating) ที่มีต่อละครโทรทัศน์ โดยมีเป้าหมายเป็นเชิงปริมาณ ที่สามารถแสดงถึงความสำเร็จของละครโทรทัศน์ ซึ่งผู้ผลิตทุกคนต้องคำนึงถึงเป็นเป้าหมายสำคัญ เพราะยังเป็นรายการที่มีจำนวนคนดูมากเท่าไรก็เท่ากับว่าเป็นรายการที่มีผู้อุปถัมภ์ (sponser) ต้องการมาก เนื่องจากเป็นรายได้หลักของบริษัทผู้ผลิตละคร ที่ต่างมุ่งแสวงหาผลกำไรให้กับองค์กรของตน เพราะฉะนั้น พลังทางการตลาดจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดตัวนักแสดงละครโทรทัศน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิตรลดา ดิษยนันท์ (2538) ศึกษาเรื่อง "กลยุทธ์ในการผลิตรายการละครโทรทัศน์ของบริษัทกันตนา วีดีโอ โปรดักชันจำกัด" ผลการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่า กลยุทธ์ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ เป็นกลยุทธ์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการผลิตละครโทรทัศน์ให้มีคุณภาพ

วีระ สุภะ (2536) ศึกษาเรื่อง "การศึกษากระบวนการในการผลิตละครชุดโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2536" ผลการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่า นักแสดงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ในทุกขั้นตอนประสบความสำเร็จ ซึ่งนักแสดงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิต ตั้งแต่ขั้นวางแผนในช่วงกำหนดตัวผู้ร่วมงาน โดยผ่านกระบวนการคัดเลือก (casting)

การคัดเลือกนักแสดง จึงถือเป็นกระบวนการขั้นตอนที่มีความสำคัญ และเป็นกลยุทธ์ที่นำมาซึ่งความสำเร็จของละครโทรทัศน์ ซึ่งนอกเหนือจากหลักการพื้นฐานในการ คัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ ตามบทบาทความเหมาะสมของลักษณะตัวละครแล้ว มีปัจจัยเงื่อนไขอีกหลายประการ ที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกนักแสดง ทำให้การคัดเลือกนักแสดงเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน โดยในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์

ไทย จะใช้หลักการคัดเลือกที่มีการผสมผสานกัน ทั้งระบบคุณธรรมและระบบอุปถัมภ์ บางครั้งจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ จึงมีผลต่อการคัดเลือกนักแสดง ทำให้ไม่สามารถวางตัวบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดให้กับละครโทรทัศน์ได้

จากการศึกษา ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทำให้สามารถสรุปเป็นข้อสันนิษฐาน ได้ดังนี้

1. บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ พิจารณานาเหตุผล ดูความสามารถของนักแสดง เพื่อทำการคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมให้กับละครโทรทัศน์

2. กระบวนการคัดเลือกนักแสดง ตามความสามารถ และความเหมาะสม กับบทบาท จะเป็นหลักการที่เชื่อต่อคุณภาพ และความสำเร็จของละครโทรทัศน์

3. ผู้ชม และพลังทางการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์